

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

Кафедра економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Соціальна економіка та людський розвиток»

Рівень вищої освіти:	<u>другий(магістерський)</u>
Спеціальність:	<u>051 Економіка</u>
Освітня програма:	<u>Економіка</u>
Навчальний рік, семестр:	<u>2022-2023 н.р., семестр 2</u>
Курс (рік навчання)	<u>1 (1)</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>4,5</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>Обов'язкова</u>

Лектор курсу	Віра Костюк
Профайл лектора	https://ket.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobitniki/kostyuk-vira-stepanivna.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	econ_teor@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1358

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	формування у студентів фундаментальних знань та практичних навичок, які необхідні для розуміння історії виникнення концепції людського розвитку, її економічних аспектів, питань взаємозв'язку освіти, охорони здоров'я і розвитку людини.
Завдання курсу	- оволодіти основами теорії людського розвитку; - з'ясувати механізм взаємозв'язку освіти, охорони здоров'я і розвитку людини; - визначити загальні риси економічної поведінки основних економічних суб'єктів та напрямів їх еволюції; - поглибити систему знань щодо функціонування соціальної економіки і активізації людського розвитку.
Компетентності	- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). - здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). - здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку. - здатність визначати та розв'язувати економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері агробізнесу в контексті сталого розвитку суспільства. -
Програмні результати навчання	- визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів. - розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем. - організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення. - формулювати, аналізувати та приймати ефективні рішення у сфері агробізнесу в контексті сталого розвитку суспільства

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семінарські, лабораторні))	Зміст тем курсу	Завдання	Оціню- вання (балів)
Змістовий модуль 1				
Тема 1. Науково-методичні основи соціальної економіки і людського розвитку	4/4	Соціальна економіка: предмет і метод дослідження. Характерні риси соціальної економіки. Суб'єкти соціальної економіки. Об'єкти соціальної економіки. Еволюція соціальної економіки. Категорії і закони соціальної економіки. Методологія соціальної економіки. Функції соціальної економіки. Соціальна економіка і економічна політика. Проблеми розвитку соціальної економіки в Україні. Історичні аспекти усвідомлення проблеми людського розвитку у суспільстві. Вихідні положення до людського розвитку суспільства. Генеза людського розвитку. Сучасні загальносвітові проблеми розвитку людства. Формування людського потенціалу людини-працівника. Вплив людського розвитку на суспільство. Людський розвиток в аграрній сфері. Людський розвиток і кризові явища в економіці.	Опрацювання лекційного матеріалу, виявлення сутності, об'єктів, мети і завдань соціальної економіки і людського розвитку. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Тема 2. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку	4/4	Концепція людського капіталу, історичний шлях її становлення. Показники рівня розвитку людського капіталу. Соціалізаційні зрушення у вимірі людського капіталу. Роль сім'ї у формуванні людського капіталу. Фінансові детермінанти формування людського капіталу. Інвестиції в людський капітал та їх ефективність. Значення теорії людського капіталу для реалізації ідей людського розвитку	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з суттю та факторами людського капіталу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Topic 3. The global dimension of the dynamics of human development **	4/4	Conceptual approaches to defining human development UNDP. Indicators of human development. The national dimension of the dynamics of human development in Ukraine. Evaluation of the national system of enhanced reproduction of human capital. National method of calculating human development in Ukraine. Dynamics of human development in Ukraine. Socio-economic factors influencing human development. The role of health and longevity in shaping human development. Education, culture and intellectual potential as leading factors of human development. The relationship between economic growth, employment and human development.	Elaboration of lecture material, identification of indicators of the dynamics of human development. Completing practical tasks given in the instructional and methodological materials, passing testing in the Moodle electronic learning support system	6
Тема 4. Здоров'я і тривалість життя населення в контексті	4/2	Здоров'я і довголіття як передумови і наслідок людського розвитку. Визначення поняття «здоров'я». Методи виміру рівня здоров'я. Тривалість життя населення та способи його виміру.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з моделями світових систем охорони здоров'я.	6

людського розвитку		Концепція епідеміологічного переходу. Роль системи охорони здоров'я у формуванні рівня здоров'я населення. Ключові проблеми вітчизняної системи охорони здоров'я. Зарубіжний досвід реформування системи охорони здоров'я. Моделі світових систем охорони здоров'я. Пріоритетні напрями реформування охорони здоров'я в Україні. Фінансові аспекти реформування охорони здоров'я. Проблеми сучасного способу життя, що впливають на погіршення стану здоров'я населення.	Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	
Тема 5. Освіта, культура, інтелектуальний потенціал як чинники людського розвитку	4/2	Освіта як передумова, показник, чинник і результат людського розвитку. Освіта як чинник формування людського капіталу і економічного зростання. Вплив рівня освіти на зайнятість населення. Освіта України в світових координатах людського розвитку. Інтелектуальний потенціал суспільства. Основні напрями розвитку освітньої галузі. Приведення структури освіти у відповідність до потреб сучасної економіки та інтеграції України в європейський економічний та культурний простір. Забезпечення рівного доступу до якісної освіти усім громадянам України та перетворення освіти на соціальний ліфт. Реформування системи підготовки та перепідготовки педагогічних, управлінських кадрів в освітньому секторі. Реорганізація системи управління, фінансування та менеджменту освіти. Культурна свобода як складова людського розвитку.	Опрацювання лекційного матеріалу, визначення ролі освіти, культури, інтелектуального потенціалу в людському розвитку. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Модульний контроль				10
Змістовий модуль 2				
Тема 6. Державна соціальна політика і політика людського розвитку *	4/4	Поняття, сутність і об'єкт соціальної політики. Мета і завдання соціальної політики. Умови реалізації соціальної політики. Суб'єкти соціальної політики. Людина як суб'єкт соціальної політики. Принципи реалізації соціальної політики. Активний характер соціальної політики. Основні напрями і пріоритети здійснення соціальної політики в сучасних умовах. Соціальна політика як чинник розвитку суспільних, соціальних відносин. Соціальна політика, спрямована на формування соціальної безпеки людини і суспільства. Гуманітарна сфера і гуманітарна політика. Соціально відповідальна взаємодія держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства: шляхи розвитку. Сутність та складові соціальної відповідальності людини, її	Опрацювання лекційного матеріалу ознайомлення з суттю соціальної політики і політики людського розвитку. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	7

		значення у забезпеченні стійкої соціальної динаміки. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. Соціальна держава як провідний суб'єкт соціальної відповідальності. Особливості прояву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях.		
Тема 7. Гендерна рівність та політика підтримки сім'ї	4/4	Гендерний розвиток як предмет дослідження та соціального управління. Гендерна нерівність у людському розвитку. Чоловіки і жінки на ринку праці: нерівність соціальних можливостей - різні економічні результати. Гендерні особливості в управлінні персоналом на підприємствах. Соціальна політика рівних можливостей. Політика підтримки сім'ї та її основні моделі. Соціальна допомога сім'ям з дітьми в Україні.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з суттю гендерної рівності та інструментами політики підтримки сім'ї. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Тема 8. Напрями активізації людського розвитку України	4/4	Заходи щодо активізації розвитку людських ресурсів в Україні. Форми інвестування людського розвитку. Мотивація та стимулювання розвитку людських ресурсів. Роль саморозвитку у формуванні трудового потенціалу. Становлення і розвиток теорії та практики самоменеджменту. Забезпечення сталого розвитку ринку праці України шляхом сприяння саморозвитку населення. Реалізація національної ідеї соціальної відповідальності. Напрями діяльності держави щодо заохочення соціально відповідальної поведінки. Підвищення прозорості діяльності українських компаній як напрям розвитку соціальної відповідальності. Перспективні форми соціально-економічного розвитку України. Моделі економічного розвитку. Спрямування суспільства до моделі стійкого економічного розвитку Концептуальні підходи до розробки парадигми соціально-економічного розвитку України у XXI сторіччі.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з заходами активізації розвитку людських ресурсів в Україні.. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	7
Модульний контроль				10
Всього за 1 семестр	32/28			70
Екзамен				30
Всього за курс				100

***лекція читається англійською мовою*

**залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття*

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни
«Соціальна економіка та людський розвиток»

Поточний (модульний контроль)											Підсумковий контроль	Сума
	Змістовий модуль 1					Модульний контроль 10	Змістовий модуль 2			Модульний контроль 10		
	40 балів						30 балів					
	T1	T2	T3	T4	T5		T6	T7	T8			
Кількість балів за видами робіт, всього:	6	6	6	6	6	7	6	7				
в т.ч.: активність на семінарських заняттях	4	4	4	4	4	4	4	4				
виконання самостійної роботи	2	2	2	2	2	3	2	3				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) здобувач може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) здобувач може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки рефератів та індивідуальних науково-дослідних завдань, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету)

ВИМОГИ ВИКЛАДАЧА:

Студенти повинні: активно працювати на практичних заняттях (брати участь в обговоренні дискусійних питань та кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії). Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам рекомендується: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів. Також рекомендується мати на заняттях гаджети з доступом до мережі Інтернет. Викладач бере до уваги інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Студентам дозволяється використовувати мобільні телефони під час аудиторних занять тільки у навчальних цілях (наприклад, для виконання розрахункових завдань, перегляду статистичних даних). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Рекомендована література

Базова

1. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію людського розвитку" / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#n11>
2. Атаманюк Р.Ф., Атаманюк Е.А. Соціальна економіка: навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2020. – 203с.
3. Соціальна економіка : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальністю 051 «Економіка» / уклад. Л. С. Ларка. – [електронне видання]. – Харків : НТУ «ХПІ», 2017. – 56 с.
4. Г. В. Герасименко Людський розвиток // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] / гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=59918
5. Коваленко О.М., Мазник Л.В. Соціальна економіка: Конспект лекцій для студентів напряму 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці» галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» денної форми навчання. – К.:НУХТ, 2013. – 170 с.
6. Соціальна економіка : навч. посіб. / Кол. авт. О.О. Беляєв, М.І. Дибя, В.І. Кириленко та ін. К. : КНЕУ, 2005. 196 с.
7. Круш П.В. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2011. 320 с.
8. Приятельчук О.А. Формування концепції соціальної людини в сучасних економічних моделях/Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. Том 30 (69). №4, 2019.С.100-106
9. Почепцов Г.М. Від людини розумної до людини розслабленої. Як на наших очах відбувається трансформація людства. URL: https://dt.ua/socium/vid-lyudini-rozumnoyi-do-lyudini-rozslablenoyi-313087_.html
10. Приятельчук О.А. Скандинавський регіон світового господарства. Феномен соціалізації економіки : монографія. Київ : ВАДЕКС, 2019. 416 с. 10.
11. Прудникова О.В. Інформаційна культура і формування «людини інформаційної». Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія : Політологія. 2016. № 2. С. 154–165.
12. Ткачук І. Людина в основі наукових досліджень вчених-економістів/ Ефективна економіка № 12, 2017.

13. Волкова М.В., Шевченко В.С. Роль соціального підприємництва у забезпеченні сталого розвитку України. Соціальна економіка. 2016. Том 51. №1. с. 25-29.
14. Косенкова Т.В. Домінанти соціально-економічного розвитку регіонів України. Соціальна економіка. 2018. Випуск 5. с. 26-36.
15. Сокур М.Б. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку України в умовах глобальних викликів. Соціальна економіка. 2020. Випуск 60. с. 38-46.
16. Корнієнко О.В. Проблеми бюджетного фінансування соціальної сфери та шляхи вирішення. Економічний простір: зб. наук. праць. 2011. Вип. 46. С.172-179.
17. Кочемировська О.А. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні. К., НІСД, 2012. 54 с.
18. Лантінова Г. С. Економічні моделі людини у проблемному полі сучасної філософії економічної освіти / Г. С. Лантінова // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. - 2014. - Вип. 42. - С. 240-247.
19. Балакірева О.М. Економічна культура населення: соціологічний вимір/Роль економічної науки у суспільному розвитку: До 100-річчя НАН України : матеріали круглого столу (Київ, 22 листопада 2018 р.).— Електрон. дані. — К., 2018. — Режим доступу : <http://ief.org.ua/docs/scc/9.pdf>
20. Резнік О. Динаміка патерналістських настанов в Україні: від ціннісного підґрунтя до раціоналізації соціоекономічного статусу. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Вип. 3(17). 2016. С. 331–339.
21. Балакірева О.М., Дмитрук Д.А. Динаміка суспільно-політичних настроїв: грудень 2017 року. Український соціум. 2017. № 4(63) С. 145–167;
22. Балакірева О.М., Дмитрук Д.А. Динаміка соціально-економічних оцінок і очікувань населення України наприкінці 2017 р. Український соціум. 2018. № 1(64) С. 95–111.
23. Ручка А., Наумова М. Динаміка ціннісних пріоритетів громадян України за період 1991– 2016 рр. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Вип. 3(17). 2016. С. 57–67.
24. Восьний К. Економічна поведінка людини та її ментальні мотиви / Актуальні проблеми економіки. №5(95), 2009.
25. Яковенко Р. «Людина економічна» та її еволюція/ Наук.праці Кіровоградського нац. техн. університету. Економічні науки, 2015, вип. 27.
26. Предко О.І. Вчення про «економічну людину»: зміна парадигм /Економіка та держава. № 6.2015. С.50-60.
27. Бондаренко О. Сучасна «економічна людина» та цінності розвитку економічної культури: людиновимірність економічного розвитку/http://eir.zp.edu.ua/bitstream/123456789/2963/1/Bondarenko_The%20modern_economic.pdf
28. Костюк В. С. Проблема нерівності в доступі до якісного медичного обслуговування та шляхи її вирішення/Збірник наукових праць УНУС. №97. Частина 2. С.177-188
29. Костюк В. С., Безпаленко О. В., Костюк А. Я. Економічна функція сімейних домогосподарств в новій економіці / Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". - 2021. - №4.
30. Костюк В.С., Котвицька Н.М., Фицик Л.А. Новітній досвід вимірювання якості життя для планування розвитку Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2018. № 93. Ч. 2. С.178-188.
31. Бурляй А.П., Костюк В.С., Смолій Л.В., Осіпова А.А. Сучасні теорії економічного розвитку: соціальні аспекти Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2021. № 98. Ч. 2. С.211-221.
32. Соціальна і гуманітарна політика Підручник. Під ред. В.П. Трошинського. Київ. НАДУ. 2016. - 792с.
33. Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. – 412 с.
34. Махсма М. Б. Людський розвиток сільського населення України: регіональний розріз. Бізнес Інформ. 2020. №6. С. 100–108.

35. Сокур М.Б. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку України в умовах глобальних викликів. Соціальна економіка. 2020. Випуск 60. с. 38-46
36. Мальований М.І. Фінансові аспекти функціонування системи соціального захисту населення в Україні: Монографія / М.І. Мальований – Умань: СПД Сочінський, 2016. – 496 с.
37. Костюк В.С. Теорія людського розвитку як методологічна основа класифікації країн світу. Зб.наук. праць УНУС.Випуск 100 Частина 2 2022
38. Костюк В., Смолій Л. Міжнародна міграція робочої сили та її вплив на людський розвиток. Зб.наук. праць УНУС.Випуск 99. Частина 2. 2021. С.223-231

Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. Бібліотечний інформаційно-освітній портал
2. Віртуальна електронна бібліотека – BBM. URL: <http://www.velib.com/>
3. Електронні каталоги бібліотек України. URL: <http://e-catalog.name/>
4. Електронна бібліотека Lib.com.ua. URL: <http://www.lib.com.ua/>
5. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Українська бібліотека – «Джерело». URL: <http://ukrlib.com/>
7. Google Scholar — пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>.
2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національний Банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Міністерство економіки: офіційний веб-сайт. URL: <http://me.kmu.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
7. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Інтернет-ресурси:

1. Financial Times <http://ft.com>
2. Business Week www.businessweek.com
3. The Economist www.economist.com
4. Європейський союз www.europe.eu.int
5. Міжнародний валютний фонд www.imf.org
6. Світовий банк www.worldbank.org <http://www.worldbank.org/>
7. Организация объединенных наций <https://www.un.org/ru/>